Ч. 9 (13.248). Львів, субота 14. січня 1933. Podatkowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Четвертьрічне 12·00 „
Піврічне 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Незалежність думки і самостійність у праці.

(Допис з Америки).

Ню Йорк, 28. грудня 1932.

„Богато найчистіших перел пропадає на дні моря; богато гарних квіток цвите й загибає на п[illegible]телі“ — каже англійський поет Т. Грей у своїй „Елегії писаній на сільськім цвинтарі“. — Хочби ми, як нація, не знати які великі цінности зберігали: хочби українці були найвартнішим народом під сонцем, то вони не діждуться ніякого признання, коли самі не постараються про розголос для себе.

Пощо цей розголос? — Живемо в Америці, де рекляма творить другу половину бізнесу. Великі підприємства мають окремі департаменти для розголосу; на університетах є окремі катедри, де викладають про розголос як науку; кандидати на уряди видають більше на рекляму, ніж приносить їм платня, яку вони надіються дістати і т. п. Але рекляма мусить опиратися на правдивих фактах — як це підписаний мав нагоду навчитися не лише в практиці, але також і в часі студій цього предмету на університеті, в парі із студіями журналістики.

Цілий світ глядить тепер на Злучені Держави Америки як на найбільшу фінансову потугу. Нема сумніву, що Америка буде також рішати і в політиці і то в недалекій будуччині. Чужинні амбасади таки добре заходяться біля приєднання для своєї справи американського уряду.

На наше щастя, ми, як нація, маємо в Америці велику українську амбасаду, якою є українська еміґрація й іміґрація, тобто та молода Україна, що вже тут родилася й виховалася. Цю амбасаду треба заосмотрити аґітаційним матеріялом того роду, щоби вона могла представити українську справу як одну з найважніших у світі. Лише як ми зможемо переконати світ, що українська нація є важна для істнування інших націй, можемо надіятися від світу допомоги. Самі апелі до справедливости, до милосердя, до інших почувань не спонукають інші нації до якоїсь акції в користь українського народу. Бо коли навіть льокалізується якусь пошесть, то не з милосердя над терплячими, а більше тому, щоби запобігти її поширенню на інші краї. Це треба мати за увазі і при аґітації за звільненням із кайданів українців у кожній займанщині.

Як москалі займали Львів, підписаний перебував тоді в Яворові, отже кілька миль від Львова, а нічогісінько не знав про евакуацію міста, поки не натрапив на цілі поїзди втікачів, коли пустився в дорогу до Перемишля, а потім через Відень до Америки. Коли приїхав тут, довідався, що наші земляки з Америки слідили крок за кроком на підставі телеграфічних звідомлень напір російських військ і вже наперед знали, що Львів мусить упасти. Таксамо слідили ми звідси події у дальших роках. Подібно стоять речі й тепер. Звідси, з Америки, ми маємо нагоду слідити все, що відноситься до подій на Сході Европи на підставі телеграм кореспондентів. Крім того маємо нагоду читати книжки, видавані чи то в Америці, чи в Німеччині, чи в Англії чи де інакше, коли в тих книжках порушується українське питання. Отже з такої перспективи ми можемо мати ліпший перегляд української справи, ніж може рідний край. Важне при тім те, що ми не маємо цензури.

Приходимо до заключення, що йде історична боротьба двох світів: дотеперішнього, так би сказати християнського, з його евро-американською або так званою західною культурою; і евро-азійською, з новою, більшовицькою культурою. В цю боротьбу вмішана ціла Европа й Америка. Деякі американські письменники твердять, що колись прийде до головної розправи між двома культурами: більшовицькою й американською. І вже тепер приготовляють американську суспільність на цю неминучу конечність.

Не нашим ділом запускатися в пророцтва. Але нашим ділом взяти участь в кристалізуванні поглядів і виказати важну ролю, яку в розвитку майбутніх подій може й повинна відограти Україна. Наші західні сусіди знають, про що мова і раз-у-раз видають публікації в англійській мові про свою важну місію на Сході Европи. Вони виказують нпр., що вони лише продовжують історичне діло передмуря цивілізації на Сході. Тимчасом без нашої спонуки появляються публікації, в яких сказано, що саме наші сусіди своєю політикою супроти українців, не то що не можуть бути ніяким заборолом проти новочасного більшовицького імперіялізму, але противно, що вони саме більшовизують свою східню територію, винищуючи християнську культуру через відбирання церков, замикання шкіл, мілітарні наїзди на мирне населення і т. п. Отже вони властиво є форпостами більшовицької культури і самі собі приготовляють руїну. Так пишуть не українці, а інші народи.

Це важна пригадка для нас. Так довго український нарід терпів татарські наїзди, як довго надіявся, що держава, в котрій жили українці, прожене їх з наших земель. Аж як українці створили своє козацтво, щойно тоді татарва зрозуміла, що проти них стоїть сила. Ганебну ролю держави виказав Лозінський у своїй книжці „Правем і левем“. Тепер історія майже точно повторюється й українці не мають чого надіятися на поміч західнього сусіда проти більшовицької навали зі сходу. Єдина сила, яка може спинити більшовизм, лежить у нас самих, тобто у витворенні такої суспільної структури серед українського народу, щоби навіть і політичний більшовизм її не міг знищити. Британський посол, Ресі Смит, що недавно говорив лекцію в Ню Йорку, подивляє український кооперативний рух серед галицьких українців. Ще лише квестія створення своєрідної кооперації праці. Коли би напротязі кількох літ можна в Галичині положити тріві основи під нову суспільність, тоді ми зможемо перед світом похвалитися, що ми знайшли спосіб застановити похід більшовизму. І вже тепер треба робити собі імя поміж тими націями, що нас потребуватимуть у своїх приготуваннях до майбутньої розправи з більшовизмом. Без відповідної реклями не вдасться нам звернути увагу світа на себе.

Від часу покінчення війни велика скількість українців перебуває поза границями свого рідного краю. Цю обставину треба використати у двох напрямах: раз для розголосу рідної справи, а друге на студії суспільних та культурних відносин за границею і перещіплювання добрих здобутків чужої культури в рідному краю для скріплення сили нації. Коли наші брати в рідному краю поведуть взірцеву працю і дадуть нам, заграницею, матеріял для розголосу своєї праці тоді нашим обовязком буде напружити всі наші зусилля цей матеріял відповідно використати. Рідний край не має причини стидатися жадати помочі від своїх дітей, що пішли у світ. Цеж обовязок кожного українця дати свому народові все, що лише в його силі, не дивлячись на те, що є й такі одиниці, що вважають працю або жертву для рідного краю за якусь ласку. Але, щоб ніхто заграницею не мав вимівки, треба уложити плян праці і прямо поручити кожному членові нації виконання якоїсь частини.

А ми, як нація, не маємо причини стидатися накидати чужинним народам та державам наші домагання. Велика війна не вибухла з наших причин. А навіть якби й так, то війна є періодичним загальним нещастям, за яке ніхто не відповідає. Тепер час на зужиткування всіх сил для відбудови світу. Коли наймудріші голови втяли у Версалі таку штуку, що тепер стала причиною хаосу на цілому світі, то ми не маємо причини чутися пониженими за те, що нас вибили і розчетвертували. Так само теперішня всесвітня криза показує, що й найбільші мізки є пігмеями супроти якогось нового ладу, що надходить проти їх волі і передбачування. Отже ми не маємо причини почуватися незрілими, коли виступаємо з проєктом якогось нового ладу, котрий дійсно може стати рятунком світу.

Але нехай всі свідомі члени української нації зберуться на відвагу взяти участь хоч в дискусії над створенням сили нації. Нехай кожний спробує бути самостійним у думках, а тоді прийде незалежність у виконанні ріжних думок. З самостійністю в праці одиниць прийде самостійність цілого народу.

Д-р Семен Демидчук.

Два розпорядки до декрету про право про товариства.

II. Істнуючі і зголошені товариства.

Другий виконавчий розпорядок (із 17. грудня 1932 В. З. П. Р. ч. 116 поз. 964) відноситься до товариств вже істнуючих або таких, котрі зголошено до дня 31. грудня 1932, але ще їх не зареєстровано.

Істнуючі досі закони про товариства з правною особовістю, себто зареєстровані польською владою чи давніше австрійською, істнують дальше і зовсім не потребують ніякої поновної реєстрації. Це відноситься прим. до Товариства „Просвіта“, „Рідна Школа“ зі всіми їх філіями, читальнями чи кружками, до Т-ва „Союз Українок“ зі всіми його філіями, до товариств „Сокіл“, „Луг“, „Каменярі“, дальше до р[illegible] освітніх, культурних, гуманітарних, руханково-спортових, касинових і т. д. товариств, котрі правно істнували в дні 1. січня 1933 р. Всі вони без виїмку мали у нас в Галичині правну особовість на основі австрійського закону про товариства з 15. листопада 1867 В. з. д. ч. 134, а таксамо на північних українських землях на основі російського закону про товариства з 4. (17.) березня 1906 і деяких польських законів з кількома незначними вимками. Тимсамим не потребують вони скликувати тепер ніяких зборів, ані переводити зміни статуту для пристосування до теперішнього декрету про право про товариства. Якщо в будучности хотілиб істнуючі товариства змінити

свій статут, то — очевидно — таку зміну мусять зареєструвати. Словом: у дотеперішньому правному стані наших товариств не буде ніякої зміни з винятком права нагляду державної політичної адміністрації над товариствами, які то права значно тепер поширено. Але говоритиму словами розпорядку.

Товариства і союзи товариств, що істнували правно в дні 1. січня 1933, опирають найдальше своє правне істнування на останньому рішенні, виданому щодо затвердження (реєстрації) товариства на основі дотеперішніх постанов властивою адміністраційною чи судовою владою.

Поза цим до товариств, про які мова у повишому уступі, матимуть пристосування відповідні постанови права про товариства, в зокрема — до товариств, що не мають правної особовости, постанови про зареєстровані товариства — з винятками, що їх передбачує цей розпорядок (§ 1).

Вписи до реєстру, передбачені у праві про товариства, що не дотичать зміни статуту, будуть переводитися в дотеперішніх реєстрах, що їх веде влада загальної адміністрації, лишень остільки, оскільки давній реєстр має відповідні рубрики. Дані, непередбачені у тих рубриках, будуть унагляднені в актах, що відносяться до товариства. Таксамо тільки в актах будуть унагляднені дані щодо тих товариств, для яких досі не ведено реєстрів. — **На випадок зміни статуту товариство мусить бути зареєстроване поновно на основі постанов права про товариства (§ 2).**

Поминаю постанови §§ 3 і 4 розпорядку, бо вони відносяться до колишньої пруської займанщини.

Справи з круга ділання права про товариства, незакінчені в першій інстанції, мають бути поладнані на основі постанов цього права передбаченою у ньому владою. У тій ціли влада загальної адміністрації, що має поладнати ці справи, покличе сторони до відповідного доповнення їхніх подань і відповідно до висліду такого доповнення спрямує акти до властей, покликаних до цього згідно з постановами права про товариства. — Справи про реєстрацію, неполагоджені в першій інстанції реєстровими судами, суди ті перекажуть негайно реєстраційним властям, покликаним до цього по думці права про товариства. Ті власти з надісланими справами поступлять згідно з постановою уступу 2 нинішнього параграфу (§ 5).

Справи, що є в ході полагоди у другій інстанції (відкличній), слід полагодити на основі дотеперішніх постанов (§ 6).

Нинішній розпорядок не обмежує прав, признаних товариствам на основі польсько-німецької горішньо-шлеської конвенції, заключеної в Женеві дня 15. травня 1922 р. (§ 7).

У грудні 1932 р. внесено до воєвідських урядів у Львові, Станиславові і Тернополі багато подань про затвердження статутів кружків „Рідної Школи“, читалень „Просвіти“, „Соколів“, „Лугів“ і „Каменярів“. Подань тих не поладжено і їхня реєстрація буде переведена вже згідно з постановами декрету про право про товариства — обох виконавчих розпорядків. Важне те, що ті всі зголошені, але незатверджені товариства мусять тепер заплатити окремо 30 золотих за оголошення реєстрації в „Моніторі Польскім“. З огляду на значне число тих зголошень буде це поважним податком до державної каси, від котрого може неодно товариство усунеться через те, що не зложить оплати 30 зол. і тимсамим не увійде в життя.

Наприкінці слід мені згадати про постанову статті 11 декрету про право про товариства, що відноситься до кооператив, які по статуту займаються крім економічної ще й культурною діяльністю. Ті кооперативи, якщо хотять дальше вести культурну діяльність, мусять про це повідомити староство свого осідку з долученням одного примірника статуту (ст. 12 декрету), подаючи: 1) назву товариства, його ціль і засоби діяльности, 2) терен діяльности й осідок товариства, 3) імена і назвища та адреси членів управи і їх заступників, 4) спосіб покликання управи, 5) спосіб приняття й уступлення членів і 6) спосіб розвязання товариства. Подання треба остемплювати на 5 зол. 50 сот. (коштує 6 зол. 5 сот.). Староство має відповісти до 4 тижнів (ст. 13). Про кожну зміну у складі управи, адреси і льокалю кооперативи треба повідомити староство (без стемпля) до двох тижнів. Якщо кооператива не хоче дальше вести культурної діяльности, то мусить про це також повідомити староство. У своїй діяльности в культурній ділянці кооператива підпадає під постанови, що відносяться до звичайних товариств (ст. 12 до 18 включно декрету про право про товариства). Реєстраційної оплати в квоті 30 чи пак 20 золотих щодо кооператив нема, бо їх не оголошують у „Моніторі Польскім“. Та проте кооперативи надальше мають правну особовість, котру набули з хвилею реєстрації в суді на основі постанов кооперативного закону. Думаю, що у цій справі Ревізійний Союз Українських Кооператив видасть окремі поучення й інструкції для підчинених собі кооператив та оголосить їх у „Госп. Кооп. Часописі“.

Д-р Степан Баран.

Нищення самоуправи.

Як санація з ендецією „забезпечує права польського населення“?
(Дискусія в адміністраційній комісії сойму).

Дня 10. і 11. січня ц. р. дебатували в адміністраційній комісії сойму над виборчими приписами до громадських рад. На підставі урядового проекту вибори до громадських рад мали би бути загальні, рівні та безпосередні. Староство має право ділити громаду на виборчі округи, які мають вибирати одного, двох, чи найвище 3-х громадських радних, залежно від числа населення даної виборчої округи. **Вибори відбуваються на виборчих зборах явно,** а тільки на жадання 1/5 частини виборців, присутніх на зборах, вибори відбуваються тайно. Виборці голосують тільки на назвисько одного зі зголошених кандидатів до громадської ради, а вибраним буде той, хто дістав найбільше голосів.

Вибори до рад громадських і збірних треба переводити через т. зв. виборчу колегію, до якої мають входити: 1) громадські радні від тих громад, які мають свої ради; 2) від тих громад, які не мають громадських рад, мають належати до виборчої колегії делегати від двох до 12. Скількість тих делегатів устійнить повітовий староста відповідно до скількости населення громади і 3) солтиси та підсолтиси всіх громад. Так, як при виборах до громадських рад, так само і при виборах до збірної громади має право повітовий староста поділити цілу громаду на виборчі округи і назначити, скільки громадських радних яка округа має вибирати.

У дискусії над тими двома справами забирали голос представники всіх клюбів. Характеристичним був виступ **пос. Верчака,** представника „Клюбу Народового“, який жалівся, що предложений урядом проект „не забезпечує належно інтересів польського населення“ на землях з українською більшістю, передовсім на землях Східної Галичини, і домагався такої виборчої ординації, яка призначалаб окрему польську курію. При тій нагоді повторював пос. Верчак старі ендецькі дурниці, наче теперішній уряд „підтримує“ у Сх. Галичині українців та „розбиває“ поляків.

У справі виборів до громадських рад забрав голос **пос. Олекса Яворський,** який передусім заявився за пятипредметовим виборчим правом, одночасно промовець розправився з виводами пос. Верчака, застерігаючись, що він не має наміру боронити санацію перед ендеками. Однак, коли мова йде про нібито протегування українців, то українське населення знаменито відчуває, що теперішній уряд з найбільшою послідовністю переводить політичну програму польської ендеції, а ендеки є лише наче контрольорами совісти санації. При цій нагоді пос. Яворський відчитує статтю з органу санаційної молоді „Бунт Млодих“, де сказано виразно, що посли з ББ є такими самими загорілими націоналістами, як посли з ендеції, тільки ще сміливішими у своїй тактиці („пацифікація“). Якщо річ іде про забезпеку інтересів польського населення на українських землях, то про це аж надто дбала і дбає влада, яка у предложеному проекті самоуправного закону забезпечила органам адміністрації небувалу свободу вмішуватися і кермувати громадською самоуправою. Найсправедливішою розвязкою національних прав у самоуправі було би голосування рівне, безпосереднє, тайне, загальне і пропорціональне; пропорціональність дала би польському населенню повну забезпеку їх прав, відповідно до чисельность того населення у даній громаді.

У дальшій дискусії над постановами закону про виборчі приписи до рад збірних громад промовляв 11. ц. м. **пос. С. Кузик.** Зміст його промови такий:

Посторонній слухач, не ознайомлений з дійсністю у польській державі, прислухуючись дискусії над виборчими приписами до громадсько-сільської ради та до ради збірної громади, набрав би переконання, що польська влада так толерантно відноситься до українського народу і так той нарід протегує, що аж представники польських партій мусять журитися забезпекою польського населення перед українською майоризацією. Льогічно, той слухач міг би подумати, що на українських землях панує не польська влада, а що та влада і польське населення мусять з важким трудом боронитися перед українцями. Тимчасом на ділі польська влада позбавляє крок за кроком український нарід тих прав і здобутків, які він мав перед польським пануванням. Доказом цього також і предложений закон про самоуправу та ті постанови закону, які зменшують права українських громадян. Промовець вказує, що супроти українців нинішня влада змінила тільки методи поведінки. За влади польських ендеків постанови закону були безоглядні, але ясніші. Закони, які виходять за часів санації, є більш скомпліковані і дають органам влади ширше поле до зловживань. На практиці вони нищать цілковито кожний прояв збірного життя нашого народу. Приписи про вибори до громадських рад і до рад збірних громад приносять шкоду українському населенню. Закон покликується на виборчий регулямін, який видасть міністр внутр. справ. Краще для населення було би, колиб ясну виборчу ординацію ухвалив сойм, а не видавав її міністр. Населення у громадах несе рівні тягарі, однак не має рівних прав, бо не має права безпосередньо голосувати на члена ради збірної громади. Право вибирати раду збірної громади мають лише правиборці, себто радні сільської громади. Промовець твердить, що на українських землях, де самоуправа розвивалася добре, нарід привик до того, щоб безпосередньо голосувати на радних громади; знаючи передвоєнні виборчі практики, не має до правиборців довіря. У цьому недовірю закріпила промовця заява пос. Хованця, який є одним із співтворців проекту, та який успокоював ендеків, що про забезпеку прав польського населення подбали вже проєктодавці, вставляючи постанови про поділ на виборчі округи, про голосування на одного, двох чи трьох радних, про вибори радних через правиборців, про затверджування староством війтів і т. д. Хоча представники правлячої нині групи й уряду твердять, що закон не має характеру політичного, то проте таке вияснення одного із представників санації доказує ясно, що закон має саме політичні цілі. Тими політичними цілями є позбавлення українського населення тих прав у ділянці самоуправи, які воно досі мало.

Представники Українського Клюбу поставили відповідні поправки до обговорюваних статтей закону, однак в голосуванню їх відкинули, а перейшли тільки ті постанови, які з поправками Клюбу ББ представив уряд. У відповіди пос. Кузикові голова Комісії **пос. д-р Полякевич** заявив, що проект громадського закону „не має політичних тенденцій“, та що має на ціли тільки „урегулювання справ самоуправи цілої держави“. Уряд і санація — мовляв — не підходить до питання самоуправи зі становища протегування чи нищення політичних або етнічних груп, а буде однаково трактувати громадян, дивлячись на їх „льояльне чи нельояльне становище до польської державности“. А що поняття „льяльности“ є у пп. Полякевичів тотожне з питанням хруніяди, то новий самоуправний закон є — видно — новою площиною для „діяльности“ різних „русинів“.

Німецькі хлібороби проти уряду.

БЕРЛІН, 12. І. ПАТ. Конфлікт між урядом Шляйхера і Ляндбундом, що закидує урядові республики протекційну політику в користь експортового промислу, викликав у політичних колах велике враження. Загально думають, що конфлікт буде мати великий вплив на дальший розвій внутрішньо-політичної ситуації. Урядовий комунікат зазначує виразно, що уряд республики без огляду на нельояльні виступи Ляндбунду зробить все можливе для охорони інтересів хліборобства, однак уважається приневоленим від тепер зірвати всякі переговори з управою Ляндбунду. Це становище канцлера, кажуть, заапробував президент Гінденбурґ. Вчора президія Ляндбунду зложила резолюцію, в якій скаржиться, що досі не введено контингентових розпорядків проти імпорту хліборобських артикулів із загравиці. Уряд, який бажає, говорить резолюція, вдержати німецький селянський стан посідання, повинен був бодай оголосити мораторію на довги хліборобства. Програму боротьби з безробіттям, проклямовану канцлером Шляйхером, резолюція називає ілюзією.

Хто заробив у нас на кольонізації.

Як „Слово Польске" демаскує Вітоса і його приятелів.

У відповідь на статтю посла Вінкентія Вітоса в „Куріері Варшавскім" на тему мнимого корчення польськости у Східній Галичині (див. „Діло" ч. 7), появилася у вчорашньому „Слові Польскому" передова стаття М. Здановича п. з. „Нефортунна арґументація п. Вітоса", в якій автор збиває в пух і прах усі твердження Вітоса і від себе подає, хто і як з близьких і прихильників останнього заробив у нас на кольонізаційній акції. Ці інформації настільки цікаві, що подаємо їх до відома й українського громадянства.

Отже як розумів свою задачу пос. Вітос і його партія дотично кольонізації у Східній Галичині? — питає передовик „Слова Польского". Вітос — читаємо дальше — попросту використав „конюнктуру" у першій мірі до розбудови організаційної сітки „Пяста", не забуваючи при цьому випосажити найбільше собі відданих співробітників.

Ось деякі особи, що знаменито обловилися на найбільш патріотичному ділі, себто на польській кольонізаційній акції на наших землях: 1) брат посла В. Вітоса **Єнджей Вітос,** що з власника кількоморгового господарства став нагло завдяки всемогучому тоді братові власником понад 100-моргового фільварку у Краснім, пов. Золочів; 2) **б. посол Плюта,** що як член надзірної ради „Т-ва Аграрно-Кольонізаційного" у Львові (яке переводило кольонізацію, а тепер ліквідується) купив для доньки понад 20-моргове господарство, на що чейже гроші за продані 3 морги в повіті Переворськ не вистали6; 3) б. посол **Скшипек,** власник 5-моргового господарства, що купив у бережанському повіті великий фільварок; 4) **вшехпольський посол Добія,** що крутився тоді (рр. 1922—25) коло „Пяста", купив також близько 100-морговий фільварок; 5) директор „Т-ва Аграрно-Кольонізаційного" у Львові **Париляк,** що в Сокільниках під самим Львовом купив також 100-морговий фільварок.

Всі вичислені особи, а також інші, яких автор статті у „Сл. П." не вичисляє — це визначні діячі „Пяста", найближчі співробітники посла В. Вітоса. Всі вони на кольонізаційній акції у Сх. Галичині поробили знамениті інтереси.

Та акція — як загально відомо — цілковито скрахувала. А польські кольоністи, що продавши у себе 2—3 морґи землі, набували у нас по 20 і 30 моргів, тепер задовжені по вуха й опинилися у справді скрутному положенні. Земельні комітети (урядові), що оцінювали недавно вартість польських кольоній на наших землях під кредитовим оглядом, ствердили, що **оціночна вартість пересічного господарства польського кольоніста у Сх. Галичині є менша, як її задовження...**

Отже маса польських кольоністів опинилася у просто безвихідній ситуації, а аранжери і провідники кольонізації панують у стоморгових фільварках!

Революційний фермент в Еспанії.

ПАРИЖ, 12. І. ПАТ. Повідомляють з Еспанії, що в місцевости Райс к. Барцельони найшли новий склад вибухових матеріялів, зброї і крісів, які находилися в приватному мешканні. В Тарагоні (Катальонія) арештували кількох революціонерів. В їхніх мешканнях найшли прилади до фабрикування бомб. У звязку з тим арештували двох залізничих механіків, з яких один є головою синдикату залізничих робітників. Ґубернатор Андалюзії закрив усі синдикати, що належать до конфедерації праці.

—o—

Городок у соймі.

Заява посла Недзялковського. — Пан Полякевіч як „бессервіссер". — Палка промова посла д-ра Степана Біляка. — Міністр Міхаловський декляруе себе прихильником екзекуцій та „бере відповідальність"!...

Велику частину онодішньої дебати у буджетовій комісії сойму при розгляді буджету міністерства справедливости (пишемо про неї окремо) зайняли відгуки останнього наглого суду у Львові.

Передовсім **пос. Недзяковський (ППС),** звертаючи увагу на розмірно малу скількість помилувань, заявляє: „Не маю, очевидно, заміру торкатися совісти п. президента, але при порівнанні відсотку актів помилування у нас і закордоном, ба навіть у нас за часів, коли начальником держави був маршал Пілсудський, а потім през. Зойцеховський, виходить, що цей відсоток є некорисний для нинішніх часів". **(Пос. Медзінський,** ББ, перериває: „міністр справедливости не є за це відповідальний"). „Справді, однак президент не може подрібно розглядати кожної справи, тільки мусить мати дорадників, які інформують його. Тому мушу зазначити, що президент при стосуванні права ласки має поганих дорадників, що виявилося особливо в останній справі Біласа і Данилишина. Відкидаючи цілком теорію правного і політичного утотожнення тої акції з акцією давньої боєвої організації ППС і стверджуючи, що акція під Безданами була чимось іншим, ніж напад у Городку (цікаво, чому п. Недзялковський не подав ніяких арґументів на правильність такого поділу й відріжнення — Прим. Ред.) — мушу проте (казав далі промовець) добачувати деякі моральні анальоґії і признати, що напад у Городку мав політичне підложа; тому називання його виконавців у бруковій санаційній пресі „злодіями" та „бандитами" було для них кривдою, а присуд смерти був виконаний не на кримінальних злочинцях, лише політичних. У цій справі значно більша відповідальність паде на дорадників п. президента, бо є ясною річчю, що у такій політичній справі п. президент не міг рішати без дорадників. Це виходить навіть з урядового комунікату ПАТ-а, який подав, що президент прийняв спершу міністра справедливости, а потім прийняв рішення. Це завдало поважний удар будучим польсько-українським відносинам..."

Пос. Полякевіч (ББ): „Прочитайте спершу „Діло", яке стверджує (?!), що цей напад не був політичним актом! **(Коли і де пан Полякевіч, який зрештою, як нотирійно відомо, взагалі української ґазети ніколи до рук не бере, вичитав таке у „Ділі". Рішуче протестуємо проти зловживання фірмою нашого часопису для своїх політичних митарств. Ми можемо дивитися так чи інакше на доцільність чи недоцільність таких актів підпілля, як Городок, з погляду національної політики, але нема ніодного тверезого українця та й взагалі ні одної розумної людини, яка не стояла би на становищі, що революційне підпілля є явищем політичним і що тому і його акти є актами політичними! Виступ пана Полякевіча треба напятнувати, як неповажний дітвацький вискок. — Прим. Ред.).**

Голова комісії **пос. Бирка (ББ)** візвав пос. Недзялковського не порушувати дальше тої теми під загрозою втрати голосу...

Опісля велику промову виголосив представник Українського Клюбу **пос. д-р Степан Біляк.** Він піддав спершу гострій критиці новий карний кодекс, аналізуючи фахово поодинокі його постанови. Зокрема різко критикує введення до нового кодексу кари смерти, пригадуючи чужинецькі законодавства, які цю кару скасували — без шкоди для правосуддя. Опісля переходить до національної політики міністерства судівництва у Польщі. До служби у судівництві, прокуратурі й тюремництві українців майже зовсім не приймають всупереч 96 ст. конституції, що каже про вільний доступ усіх громадян до всіх державних установ. У Найвищому Суді нема ні одного українця, хоча чимало справ першої і другої інстанції полагоджується в українській мові. За австрійських часів судді-українці творили 25 відс. загалу суддів у Сх. Галичині. Недавно звільнили в 7-ми галицьких окружних судах 62 українців-суддів, тому ця редукція мала яскраво політичний характер. У Львові іменували 20 комірників та ні одного українця. Щораз частіше ломлять у судах мовні права українців. Недавно у Львові предсідник трибуналу в одному укр. політ. процесі відмовив навіть відчитанню акту обвинувачення в українській мові...

Політичні процеси (казав далі промовець) множаться, що є доказом ненормальних відносин у Галичині. Окрему проблему творять наглі суди. Їхньою засадничою хибою є те, що нема від них відклику, отже трапляються справжні

правні промахи. Мін. Міхаловський заявив у мин. році, що наглі суди запобігають і відстрашують. Нема на це доказів щодо політичних проступків. Наглі суди у політичних справах відбувалися на Поліссю, у Ліську, Тернополі, а недавно у Львові. Вони остають без наслідку. Справа Городка мала виразний політичний підклад. **Це ствердила преса, а також „Діло", дарма, що один з послів твердив нині інакше. (Пос. Зайдлер:** „Але „Діло" осудило городецький злочин". **Пос. Недзялковський** (ППС): „Ціле українське громадянство його осудило". **Пос. д-р Загайкевич: „Так". — Пос. Бирка** (ББ): „Коли осудило, хай не плаче". **Пос. Загайкевич: „Плаче, бо ви викривили підложжа").** „Шибениця (казав далі д-р Біляк) **не розвяже всіх політичних проблем. Виконання присуду на Біласі й Данилишинові потрясло до глибини цілим українським громадянством та поглиблює почуття переживаної мартирольоґії. Міністр справедливости несе відповідальність за наглі суди. Він є відповідальний за львівський присуд і його виконання.** (Подаємо цей звіт за несконфіскованою „Хвилею". Звіт є цілком згідним зі соймовим діярієм. — Прим. Ред.).

Відповідаючи послові Біякові міністр справедливости **Міхаловський** заявив спершу у справі усунення українських суддів: „У стан спочинку перенесено тільки таких суддів-українців, які через свою нездібність або нельояльність супроти польської держави не годилися на те становище, що проявлялося у сторонничих присудах (?! — Чомуж викинули суддів без ніякої дисциплінарки?! Адже між тими суддями були одиниці, які були нотирійно відомі навіть зі своєї ультра-„льояльности"! — Прим. Ред.). „На їх місце іменовано **кількадесять суддів української національности** (Яких?! Де вони?! Які їхні імена?! — Прим. Ред.).

Щодо наглих судів та присудів смерти міністр склав „сензаційну" заяву такого змісту:

Кожний присуд наглого суду є передаваний міністрові до відома телефонічно разом з опінією суду. Присуди смерти предкладає міністр на письмі разом зі своєю особистою опінією президентові Републики. Заявляє, що в усіх випадках, коли суди висловили неприхильну опінію [illegible] злагіднення кари смерти, міністр ані

разу не виступив до президента з внеском злагіднити кару. „Беру на себе з цілою свідомістю відповідальність за те, що роблю, тому, що вважаю, що роблю добре і по мому розумінню на добро Польщі, якій служу. Не маю заміру тільки закриватися. Навіть у таких випадках, коли на мою думку суди надто поквапно й надто ласкаво представляють справу на помилування, а було кілька таких випадків, я всупереч опінії судів зголошував перед президентом внесок не злагіднювати кари смерти".

(Кореспондент „Курієра Львовского" впевняє, що навіть санаційні посли, призвичаєні до всяких бундючних заяв, почувалися після такої приємної заяви незручно й ніяково).

—o—

Мусоліні про світову крізу.

ЛЬОНДОН, 12. І. ПАТ. „Ню Кронікль" оголошує розмову свого кореспондента з Мусолінієм, який висловив думку, що світова кріза осягнула свій найвищий рівень. Теперішній стан потреває ще яких 6 місяців. Є три проблеми, які мусять найти розвязку, а саме: справа воєнних довгів, справа розброєння і справа митних кордонів. Щодо взаємин між Францією й Італією Мусоліні надіється зближення обох держав. Також з Югославією уряд задумує осягнути поправу взаємин, які тепер не конче вдоволяють.

Труднощі Гітлера.

БЕРЛІН, 12. І. ПАТ. Гітлер удався до Ліппе, щоби вести дальшу виборчу кампанію. Побут його у Берліні був звязаний головно з фінансовими труднощами партії. Попри те були розмови в справі евентуального дальшого відложення Райхстагу. До стрічі зі Шляйхером не прийшло. Проти відложення Райхстагу заявляються окрім комуністів тільки німецькі націонали.

—o—

Виборці замерзли в снігу.

ВІДЕНЬ, 12. І. ПАТ. Віденські часописи повідомляють з Будапешту, що в комітаті Рамнік Шарак відбулися у вівторок вибори до комітатової репрезентації. З причини великої сніговії багато виборців, що йшли з дальших околиць до місця голосування, заблудили. Вчора рано найшли 14 осіб, що замерзли в снігу. Шукають ще за іншими людьми, що пропали. Правдоподібно й вони впали жертвою сніговії.

—o—

Безробіття.

БЕРЛІН, 12. І. ПАТ. На основі звіту посередництва праці число безробітних у Німеччині дійшло з кінцем минулого року до 5.773.000 осіб.

ПРАГА, 12 І. ПАТ. Скількість безробітних у Чехословаччині зросло в місяці грудні м. р. на 14.000 осіб, осягаючи число 749.876 осіб.

—o—

СЛІДСТВО В СПРАВІ КРІҐЕРОВОЇ АФЕРИ В ЗЛ. ДЕРЖАВАХ.

ВАШИНГТОН, 12. І. ПАТ. Банкова комісія, що вела слідство в справі продажі в Зл. Державах паперів концерну Крігер і Толь, зібрала доказ, які кажуть, що 1) в Ню Йорку продали 165.000 акцій, які походили головно з Парижа наки ще подали до прилюдного відома вістку про самогубство Крігера, 2) дали додаткову гарантію замість звичайної емісії бонів, наслідком чого американські власники акцій втратили 20 міл. дол., 3) досі невідомим способом пропало 50 міл. у німецьких бонах. Вкінці можливо, що Крігер не був умово здоровий.

—o—

Зима в Румунії.

БУКАРЕШТ, 12. І. ПАТ. Від кількох днів у Молдавії віє сильна сніговиця. В містах Одобешті і Тукечію сніг осягнув висоту 6 метрів, наслідком чого мешканці не можуть вийти з домів. З причини морозу трапляються щодень випадки смерти. В деяких селах мешканці держать сторожу, щоби відстрашити голодних вовків.

—o—

Вовки на Виленщині.

ВИЛЬНО, 12. І. ПАТ. В ошмянському повіті волочуться стада вовків, що добуваються до селянських загород і розшарпують корови і телята. Селяни роблять облави на хижаків. У лингмянському повіті вбили три вовки.

107 шибениць за 16 місяців.

Скільки є вязнів у Польщі? — Жахлива статистика злочинів. — Наглі суди та недоцільність їх істнування. — Політичні картотеки на суддів.

(Велика дебата про польське судівництво у бюджетовій комісії сойму.)

При розгляді бюджету міністерства справедливости розвинулась у бюджетовій комісії сойму велика дебата, яка стала тим цікавішою, що велася у присутности міністра Міхаловського та численних достойників з його міністерства, і що опозиція використала рідку при польській парляментарній системі нагоду порушити бодай побіжно ті найважніші питання з ділянки ресорту справедливости, які давно хвилюють усіх громадян, та які подобаються лише санаційному таборові.

У звязку з атаками польської та непольської опозиції на установу наглих судів (у пресі та на правничій комісії сойму), референт бюджету м-ства справедливости пос. Зайдлер (ББ, станиславівський адвокат) представив дуже цікаву й високо характеристичну статистику вязнів, злочинів та діяльности наглих судів.

У Польщі є 345 вязниць, в яких перебуває нині 38.590 вязнів. Ця цифра є максимальною, яку польські вязниці можуть вмістити. Жінки творять пересічно 11 відс. вязнів. Малолітніх злочинців до 17 літ буває між 600 до 720 осіб. Превентивних вязнів було в ост. році 23 відс. загального числа.

Заведення наглих судів (2. IX. 1931 р.) пояснює референт „конечністю" з уваги на тодішній жалюгідний стан безпеки у Польщі. У 1931 р. було 120 випадків шпигунства, 1248 випадків грабіжі й нападів, 1757 убивств і 3.470 підпалів. Після введення наглих судів було впродовж 5-ти кварталів 103 випадків шпигунства, 1.194 нападів і грабунків, 1392 убивств і 2.619 підпалів. Пос. Зайдлер (не відомо на якій підставі) доходить до висновку, що „з порівнання цифер виходить, що введення наглих судів було конечне й доцільне" (референт промовчує наявний факт, що дуже невеличка цифрова знижка злочинів, що підлягають наглим судам, доказує саме недоцільність тих судів, як засобу поважного і тривкого усунення чи бодай великого зменшення злочинности, з якою треба боротися іншими засобами).

Торкаючись наболілого питання політики у судах, санаційний референт покликався на обіжник міністерства, який забороняє суддям належати до якоїнебудь політ. групи та проявляти політичну діяльність...

Зате цікаві речі на тему політики в ресорті міністерства справедливости оповідав ендецький посол *Тромпчинський*. Стверджував він м. ін., що „у кожному воєвідському виділі безпеки ведуть картотеку, в якій зазначують політичні погляди суддів, — очевидно на підставі доносів проводирів противного табору". Тромпчинський назвав останню „чистку" судейського складу „зовсім отвертим зломанням конституції", яке полягало м. ін. на тому, що реорганізацію заповів не закон, лише декрет президента. Конституція каже, що перенести суддю можна тоді, коли цього вимагає реорганізація судів, отже перенесення має бути наслідком, а не цілю. Тимчасом мін. Міхаловський вже рік тому хвалився, що зробить „чистку" і що та „чистка" є цілю реорганізації. „Хоча відчувається брак суддів і велика скла справ залягає по судах то всеж міністр повикидав сотні суддів виключно на підставі свідоцтва другого відділу у міністерстві справедливости та у воєвідських виділах безпеки".

Про наглі суди й присуди смерти говорив м. ін. пос. *Недзялковський* (ППС). 107 виконаних присудів смерти — це величезна цифра. Референт помиляється, гадаючи, що наглі суди оправдали свою доцільність через зменшення злочинности. В дальших своїх виводах на цю тему пос. Недзялковський торкнувся справи останнього наглого суду у Львові (Городок), — пишемо про це на іншому місці.

Бунт гітлерівських штурмівок.

БЕРЛІН, 12. І. ПАТ. У націонал-соціялістичних штурмових відділах у Нірнберзі вибух бунт. У Брунатному Домі штурмівці відмовили послуху. Окружного командата штурмівок центральна влада гітлерівської партії припинила в урядуванні.

Революціонери перед воєнним судом.

ПАРИЖ, 12 І. ПАТ. На вчорашньому засіданні еспанської ради міністрів рішено поставити арештованих революціонерів перед воєнний суд. Уряд задумує предложити Кортезам проект закову, що відбирає цивільним і карним судам право видавати присуди в деяких справах. Проєкт накладає спеціяльно гострі кари за переховування зброї й вибухових матеріялів.

Штрасер конферує з Гінденбурґом.

БЕРЛІН 12. І. ПАТ. Як повідомляють часописи, президент Гінденбурґ мав перед кількома днями довірочну конференцію з провідником націонал-соціялістів Штрасером. Зачувати, що Штрасер зберігає покищо резерву і виступить публично щойно тоді, коли між урядом республики і Гітлером прийде до явного конфлікту.

—o—

Б. цісар Вільгельм проти гітлерівства.

Б. німецький цісар Вільгельм видав цілій родині приказ, яким заборонив їй належати до гітлерівської партії. Синові Августові Вільгельмові приказав виїхати на довший час з Німеччини і зірвати зносини з Гітлером. З уваги на цілковиту фінансову залежність від батька кн. Авґуст Вільгельм піддався спершу батьківській волі, однак тепер старається таки залишитись у рядах гітлерівської партії.

НОВИНКИ

— **Наша Служба Божа в радіо.** В суботу 14. ц. м. на наш Новий Рік львівська радіостанція трансмітуватиме Службу Божу з Успенської церкви. Початок богослуження в год. 9.45. Проповідь виголосить о. д-р Г. Костельник.

— **Вийшли на волю.** В перший день Різдва вийшли на волю з львівської слідчої вязниці: Б. Ковдюк, І. Мялюпа, В. Марчак, З. Матла, Ю. Оніщкевич, Т. Ординець, І. Равлик, О. Рудакевич, Д. Штикало і В. Янів.

— **З нагоди свят Різдва** політичні вязні у львівській вязниці зреклися традиційної вечері в користь пошкодованих засудами родин вязнів.

— **Відчит про українське малярство.** „Українське Т-во Прихильників Мистецтва" у Львові, подає до відома загалові українського громадянства, що в неділю 17. січня ц. р., відбудеться в Музею Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка, при вул. Чарнецького 24/I., відчит про сучасне українське малярство разом із рецензією на дотеперішні рецензії про виставу У. Т. П. М. в нашій та чужій пресі. Початок відчиту год. 3. попол. Після відчиту відбудеться щорічне преміювання членів Т-ва. На премії визначено 6 образів українських артистів-малярів. Вписи в члени Т-ва приймають на виставці.

— **В справі вирівнавчого податку** пише нам один священик з Поділя: Я дістав з обох громад моєї парохії платничий наказ на вирівнавчий податок проти чого вніс я в законнім речинці рекурс до повітового виділу, однак рекурс від-

Промова Молотова.

Не буде колективізації хліборобства.

МОСКВА, 12. І. ПАТ. Сьогодні оголосили промову голови ради народніх комісарів Молотова, яку він виголосив на партійному пленумі. Програма для промислу заповідає покращання якости продукції, збільшення видатности праці та знижки власних коштів, не вганяючи за скількостевим ефектом. В справі легкого промислу програма заповідає ревізію імпорту закордонних сирівців. Для хліборобів наказано в 1933 р. покращання врожайности з 1 га при збільшеній площі засіву. Дальшу колективізацію хліборобства закинуть майже зовсім. Програма заповідає закинення достави аграрних продуктів шляхом примусового закупна, зате побиратимуть їх у характері податку в натурі. Це рівняється поворотові до господарських метод із часів воєнного комунізму. Ціни рільних продуктів має управильнювати держава.

Заповідження дальшого скріплення могутности диктатури пролетаріяту покривається з репресіями супроти решти протибільшовицьких елементів, яким Молотов, як і Сталін у своїй оновлішій промові, приписує вину за всі невдачі у внутрішній та закордонній політиці СРСР. Вкінці Молотов зазначив, що треба вповні виконати пятилітку у воєнному промислі та згадав про втрати, які мав СРСР з причини низьких цін на світових ринках.

ТРОЦЬКИЙ ХОРИЙ.

Зі Стамбулу повідомляють, що стан здоровля Троцького від тижня значно погіршився. Недужий не кидає ліжка. Секретар Троцького виїхав на захід по лікаря-спеціяліста.

УПАДОК ГІТЛЕРИЗМУ В САКСОНІЇ.

ЛЯЙПЦІГ, 12. І. ПАТ. В останніх комунальних виборах у Саксонії в багатьох громадах зросли сильно комуністичні та соціялістичні голоси, а зате значно впали голоси та впливи гітлерівців.

ЗМІНИ НА СТАНОВИЩАХ ВОЄВОДІВ.

У варшавських політичних колах кружляють чутки, що певно уступить львівський та поморський воєвода. Кажуть теж про перенесення познанського воєводи. Станиславівський віцевоєвода Сокул буде, мовляв, іменований львівським воєводою.

ЗМІНИ НА СТАНОВИЩАХ ПОЛЬСЬКИХ АМБАСАДОРІВ.

Є чутки, що віцеміністра Шембека іменують амбасадором у Римі. Амбасадор при Ватикані Вл. Скшинський буде амбасадором у Парижі, а становище при Ватикані займе гр. Юр. Потоцький, бувш. адютант Пілсудського. Послом у Ризі іменують віленського воєводу Бечковича, а на його місце прийде білостоцький воєвода.

кинено з таких мотивів. Na zasadzie art. 36 lit. „a" oraz art. 48 punkt 4 lit „a" ustawy 11. VIII. 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 747 o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, w brzmieniu ustalonem obwieszczonem min. spr. wewn. 28. IX. 1932 r. D. U. R. P. Nr. 106 poz. 884 i rozp. wykonawczego min. spr. wewn. 23. XI. 1932 Dz. U. R. P. Nr. 113 wniesionego odwołania nie uwzględniam z następnych powodów: a) wymiar samoistnego podatku w tych gminach został dokonany zgodnie z zasadami wyrażonymi w ustawie 20. 3. 1932 Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 172 o samoistnym podatku wyrównawczym, b) samoistny podatek wyrówn. jest samoistną daniną komunalną, a nie dodatkiem do podatków bezpośrednich, zatem przepis § 83 lit „b" ustawy z 12. 8. 1866 niema w tym wypadku zastosowania. c) Orzeczenie niniejsze jest ostateczne w administracyjnym toku instancji co nie wyklucza ewent. uprawnienia do wniesienia skargi do Najw. Trybunału administracyjnego. Przewodniczący tymcz. wydziału powiatowego: starosta.

— **Вияснення до замітки: „Чому це так?"** До замітки „Діла" про спізнений початок Служби Божої у церкві св. Петра і Павла в другий день наших Свят (див. новинку п. з. „Чому це так?") дістаємо інформацію, що початок співаної Служби Божої в тій церкві був поданий у „Львівських Парохіяльних Вістях" помилково на год. 10, замість на год. 10.30. В тій годині (10.30) починається там Сл. Божа що-неділі і на ту саму годину було заповіджене урочисте богослуження в другий день наших Свят. Щодо голосної розмови на хорах, то повідомляють нас що дяк і диригент хору п. Андрій Цап співав тої неділі з цілим хором церкви св. Петра і Павла Сл. Божу у церкві оо. Студитів на Кайзервальді, отже тимсамим ця частина замітки ні до п. Цапа ні до хористів не може відноситися.

Стронніцтво Людове дезавує Вітоса.

Заява посла Врони для української преси.

Ми зреферували вчора статтю Вінцентого Вітоса з „Курієра Варшавского" з 9. І. в якій він гостро виступив проти українців, розвиваючи ендецьку програму: про кольонізацію українських земель, асиміляцію і т. д. У звязку з тою статтею голова начальної ради „Стронніцтва Людового" п. Врона заявив одному українському журналістові у Варшаві, що стаття Вітоса є висловом його особистих поглядів і ніяк не віддає становища „Стронніцтва Людового" в українській справі. Справа виступу Вітоса буде предметом наради Гол. Викон. Комітету „Стронніцтва Людового", який видасть у цій справі спеціяльний комунікат. „Стронніцтво Людове" взагалі з акцією Вітоса у Львові не має нічого спільного.

Пос. Врона уповажнив згаданого журналіста передати цю заяву українській пресі.

— **Смерть професора львівського університету.** Помер Освальд Маріян Бальцер, професор польського права львівського університету. Народився 1848 р. у Ходорові. У львівськім університеті викладав від 1887 р., був дійсним і почесним головою ріжних наукових товариств, польських і чужинних. Вмираючи висловив бажання, щоби замісць вінків на його могилу люди складали гроші на товариство допомоги студентам і дітям.

— **Кари за податкові проступки.** Найвищий адміністраційний трибунал постановив, що кари за податкові проступки підлягають також останній амнестії.

— **Вовки під Львовом.** У звязку з останніми сніговими опадами й морозами в скільських горах появилися великі стада вовків, що нападають на села й роблять шкоду серед худоби. Селяни роблять окремі сторожі, щоби відстрашувати голодних хижаків. В гірських околицях вовки перебігають на доли, а навіть появилися в лісах під Львовом. Бачили їх між Винниками і Сиховом, а також біля Зубрі і Сокільник, де бушує тічня, зложена з кільканацятьох вовків. На подвірю одного господаря в Сокільниках вовк роздер два привязані пси. Селяни зробили на вовків облаву й застрілили одного вовка.

— **Великий ошуканець.** Явною населення в краю є між іншим агенти, що оферують ріжні цінні папери на ратальну сплату. Публика, ласа на виграння великих сум, зобовязується до сплати й дуже часто переконується опісля, що впала жертвою ошуканців. Свого часу голосні були шахрайства кількох спекуляційних підприємств у Львові, що понатягали поверх три тисячі людей на купно долярівок, яких не мали й остаточно завдали тільки праці судам. Вславився тоді Едмунд Ониськів, родом з Болехівщини, що був спершу агентом і вештався по краю, опісля заложив у Львові „Людови Банк Вспулдзельчи" при пл. Академічній ч. 4., а пізніше ще „Польскі Банк Вспулдзельчи" при вул. Зиблікевича. Він заангажував собі до помочі співредакторів, бухгальтерів та багато інших службовців, а по краю розіслав кількасот агентів, що збирали замовлення. Продавав на рати долярівки, яких не мав, виставляючи тільки друковані зобовязання. З цілої Польщі почали плисти до обох банків гроші, по кількадесять тисяч місячно. Одночасно головний директор Ониськів почав вести розгульне життя, купив собі люксусове авто, яким розїздився по всіх усюдах. Але врешті люди почали домагатися оригінальних долярівок, а що „банки" їх не мали. Ониськів утік автом за границю вивозячи півтора міліона зол. Арештовано тільки його помічників. Тимчасом Ониськів виринув аж у Бельгії, де кинувся таксамо на подібні спекуляції, закидуючи офертами дальше Польщу. Інтерес ішов, бо Ониськів купив собі камяницю в Брукселі і великий фільварок біля Парижа. Але вкінці посовгнулася йому нога. Він рішив виробити собі бельгійське горожанство і для формальности мусів зголоситися за пашпортом до польського консуляту в Брукселі. Тут розвідали швидко про його подвиги в Польщі й арештували. На домагання польської влади перевезли його на днях до Польщі і незабаром займеться його ошуканствами львівський суд. Разом із ним будуть відповідати його спільники, між іншим Владислав Герман і Маріян Гендель з Дрогобича.

— **Хто виграв на клясовій льотерії?** Сьогодні в першім дні тягнення Держ. Клясової Льотереї впали виграні на такі числа: 15.000 зол. на ч 89056; 5000 зол. на ч. 46987, 22128; 2000 зол. на ч. 4417, 114145, 117814, 135888; 1000 зол. на ч 15987, 31685, 78814, 115514; 500 зол. на ч. 53444, 53902, 73649, 80720, 108188, 111209; 400 зол. на ч. 8235, 22116, 31723, 34583, 41126, 46614, 56372, 73923,78869, 101554, 109453, 123798, 142407, 417329; 300 зол. на ч. 9036, 12234, 12560, 15618, 30592, 30777, 45070, 51114, 62998, 73360, 88301; 89873, 94889, 101889, 104302, 111197, 114893, 119671, 128064, 142116, 116172, 120827, 140145, 147932.

— **Увільнили здогадних вбивників родини Фельдів.** Зпоміж чотирьох арештованих під закидом убивства родини Фельдів у Колодні (біля Жовкви) двох братів Жултанецьких випустили на волю. Зате Андр. Жултанецький і його шурин Нікратович остають далі у вязниці під закидом убивства.

— **На допомогу українським політичним вязням** переслав Український Народній Союз у Франції — 348 франків. Ці гроші зложили: Українське Т-во ім. Ів. Франка в Ліберкурі — 92 франки, Українська Студентська Громада в Парижі — 90 фр. Український Клюб у Кнютанжі — 58 фр. й українські емігранти з Аміє — 100 фр. Разом переслав Союз (перша посилка 2001.60 франків) 2349.60 франків.

— **Звертаємо увагу** на сьогоднішнє оголошення на першій стороні Assicurazioni Generali Trieste.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Григорій Пікас, управитель школи в Гвозниці Горішній, пов. Ряшів, помер дня 10. грудня 1932 р. в шпиталі у Львові, проживши 45 літ. Похорони відбулися дня 13. грудня з вірменської крипти на Личаківський цвинтар. Покійний працював кільканацять літ у турчанському повіті, звідки перенесли його на захід. У Покійнім втратило наше громадянство ідейну людину, а станове Т-во Взаїмна Поміч У. У. певного члена і доброго педагога. В. Й. П. 1213

СПОРТ.

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩАТАРСЬКИЙ КЛЮБ У СТАНИСЛАВОВІ.

Дня 18. грудня 1932 р. відбулися установчі загальні збори Карпатського Лещатарського Клюбу у Станиславові, на яких вибрано виділ у такому складі: голова д-р Степан Шлапак, заст. голови Юрко Сенишин, секретар Мирон Ганушевський, скарбник Микола Гірняк, справник Анатоль Проскурницький. Заступники виділових: Зоня Онуфрерівна, Тетяна Лепківна й Евген Курило. Контрольна комісія: д-р Кутинський і Володимир Гірняк. Загальне число членів К. Л. К. у Станиславові 35. Адреса: Мирон Ганушевський, Станиславів, почтова скритка 254.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ У. С. К. „БЕРКУТ“ У ПЕРЕМИШЛІ.

Загальні Збори спортового клюбу „Беркут“ відбулися 1. січня ц. р. у власній домівці. По річевих звідомленнях поодиноких членів виділу і по ухваленні абсолюторії уступаючому виділові вибрано новий виділ у такім складі: голова д-р Вол. Загайкевич, заст. голови Евген Борис, секретар Мих. Дунай, скарбник Роман Ганчук, господар I. Іван Красник, господар II. Ом. Ланиця. Відтак вибрано провідників секцій. Клюб має секції: легко-атлетичну, копаного мяча, гімнастичну, лещатарську, ситківкову, пінг-понгову, водну і музичну. На заг. зборах рішено утворити секцію культурно-освітню, провідником якої став д-р Несторович.

Слід замітити, що в грудні м. р. відбувся у нас курс легко-атлетичних суддів, який скінчило вісьмох членів з успіхом.

Секція лещатарська влаштовує в половині січня лещатарський курс з метою притягнути всіх початкуючих і „диких“ лещатарів, яких доволі багато їздить несорганізовано.

Ухвалено що-неділі відбувати прогульки в околиці Перемишля. Попри це передбачено кілька прогульок у Карпати в околицю Турки і Славська.

Секція гімнастична дає руханковий виступ у другій половині лютого.

Крім цього ухвалено плян праці на літній сезон.

УКРАЇНА — ЛЄХІЯ.

Змагання цих дружин за мистецтво А-кляси відбудуться в пятницю 13. ц. м. на торі Л. Т. Л. при вул. Пелчинській. Початок: год. 7.30 веч.

——о——

Листування Редакції.

Проф. М. Тим. Станиславів. Ваші переклади були дуже добрі. Нема сили боронитись перед друкарськими похибками і їх спростовувати. Ваші замітки влучні; ми не мали оригіналу.

——о——

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр в приватних оборотах 8.93 і пів.

В оборотах міжбанкових платили за: Ню Йорк 8.92.25—8.92.60, Льондон 29.90—30.05, Цюріх 171.75—172.10, Прага 26.40—26.46, Париж 34.80—34.90, Берлін 211.75—212. Відень 103—105.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 12. I. 1933 р. за масло експортове та десерове пріма 0·00 зол., за літру молока 15—17 сот., літру сметани 0·00 зол., копу ясець 5·40—5·60 зол.

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 13. I. год. 7.30 веч. „Самум“ (Абон. 6).

Субота, 14. I. год. 7.30 веч. „Евген Онегін“.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 13. I. год. 7.30 веч. „Джім і Джіль“ (Абон. 5).

Субота, 14. I. год. 3.30 попол. Ціни знижені — „Івась нероба та його приятель“ комедія-казка для дітей і молоді.

Субота 14. I. год. 7.30 веч. „Джім і Джіль“ (Ціни знижені — Абон. 5).

Кіна.

АДРІЯ: „Доброволець“.
АПОЛЬО: „Рай підростків“.
АТЛЯНТІК: „Безприютні“.
КАСІНО: „Мата Гарі“ (Грета Гарбо).
КОЛІСЕЙ: „Мелюка, цвітка Маракешу“ ревія 100 кг. сміху“.
КОПЕРНИК: „Кохай мене сьогодні!“ (Мор. Шевалі́е).
МАРУСЕНЬКА: „Кохай мене сьогодні“ (Мор. Шевалі́е).
МІРАЖ: „Ц. к. фельдмаршал“ (із Вл. Буріяном).
ОАЗА: „Люди моря“ й ревія.
ПАЛЯС: „Жінка на одну ніч“.
ПАН: „Боротьба в підземеллях“ або „Тайна 5 х ключів“.
ПАСАЖ: „Джекі моряком“, „Тайний документ“.
ПРОМІНЬ: „Дівча з Пратеру“.
СТИЛЕВЕ: „Вільні душі“ й ревія.
УТІХА: „Дівча зпід Волги“, ревія „Веселий куток“.
ХИМЕРА: „Під чаром Неаполю“.

Закордонне радіо.

Пятниця, 13. січня 1933.

Кенігсберг (217,1) 11.30, 20.10 Концерт, **Братислава** (278,8) 19.20 Концерт, 20.10 „Фатальне запрошення“ комедія Клервіля, **Гуізен** (296,1) 20.55 „Княжна Доріт“ оп. Кеслера, **Міляно** (331,4) 21.00 Концерт, опера, **Гельсінгфорс** (368,1) 17.25 Гармонія, 19.00 Концерт, **Букарешт** (394,2) 20.00 Вагнерів вечір, **Рим** (441,2) 13.00, 16.00 Концерт, **Відень** (517,2) 11.30 Квартет, 17.00 Солісти, 19.45 Нар. пісні, **Харків** (937,5) 10.00, 15.15, 15.40, Концерт, 16.00 Для дітей, 17.00 Музика, 24.00 Оп. арії.

Субота, 14. січня 1933.

Братислава (278,8) 19.20, 21.00 Концерт, **Копенгаген** (281,2) 20.00 Шведський і данський церк. хор, 20.40 Веселий вечір, **Штрасбург** (345,2) 18.00 Концерт, **Штутгарт** (360,6) 20.00 Веселий віденський вечір, **Гельсінгфорс** (368,1) 17.10 Військ. музика, 19.40 Спів, Анікі Уімонен, **Букарешт** (394,2) 20.00 Рел. і нар. пісні, **Рим** (441,2) 21.00 Опера, **Лянгенберг** (472,4) 12.00 Концерт, 20.00 Вес. вечір, **Прага** (488,5) 20.00 Кабарет авторів, **Брюсели** (509,3) 19.15 Пісні, **Відень** (517,2) 11.30 Капели, 15.55 Пісні, 18.10 Карнавал, 20.15 Легка музика, **Мінкен** (532,9) 20.00 „Гр. Люксембург“ оп. Легара, **Будапешт** (550,5) 19.45 Концерт, **Харків** (937,5) 15.15, 18.40, 24.00 Концерт, **Осльо** (1083) 16.15, 18.15 Музика, **Москва** (1000) 17.25 „Мадам Батерфляй“ оп. Пуччінія, 17.25 (Досв. 720 м.) „Борис Годунов“ оп. Мусоргського, **Кенігсвустергаузен** (1634,9) 20.00 Вес. вечір.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 13. січня 1933.

11.40 Огляд преси, 11.50, 13.20, 23.25 Метеорольог. комунікат, 11.58 Час, 12.10, 16.25, 18.40 Грамофон, 15.10 Експорт. комунікат, 15.15 Господарський комунікат, 15.35 Лекція англ. мови, 15.50 Грамофон, Сільва рерум, 16.10 „Жалісна історія про панцика Фрицка“, 16.40 „Джан Лок — батько лібералізму“, 17.00 Концерт, 18.00 Солісти (Кісілевська — сопран, Рейхан — баритон), 18.50 „Чоловік і машина“, 19.10 Всячина, Грамофон, 19.30 Успіх в інтересах, 19.45, 23.20 Прес. рад. денник, 20.00 Муз. баламчка, 20.15 Фортепян, 21.00 Трансм. з Міляно: Концерт, 23.15 Спортові вістки.

Субота, 14. січня 1933.

9.45 Богослуження з Волоської церкви у Львові, 11.40 Огляд преси, 11.50, 13.20, 22.55 Метеорольог. комунікат, 11.58 Час, 12.10 Грамофон, 15.10 Експорт. комунікат, 15.15 Господарський комунікат, 15.25 Військові вістки, 15.35 Для дітей: „Оповідання про Роланда“, 16.00 Грамофон, Сільва рерум, 16.40 Давні лови, 17.00, 17.30 Авд. для хорих, Віольончеля, 17.40 Відчит, 18.00 Легка музика, 18.25 Дуети й арії: Левецька (сопр.), Біччо (бас), 18.55 „Ідемо до каварні“, 19.10 Всячина, 19.30 На овиді, 19.45 Прес. рад. денник, 20.00 Легка музика, Спортові вістки, 22.05 Шопенові твори, 22.40 Каварняні клопоти, 23.00 „Арс льонга, віта бревіс“ (Й. Май, Батістіні Карузо).

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

У пятницю, дня 13. січня на закінчення старого року відправиться в Архикатедральній церкві св. Юра у Львові в год. 5.30 вечором Всеночне з Литією. Проповідь виголосить преосв. Кир Іван. На сам Новий Рік порядок Богослужень як звичайно в неділі і свята. — **о. Леонтій Куницький, парох катедри.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

Присилайте передплату!

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Накладом Видавничої Спілки „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10.